

Nederlands
Jaarverslag
2025

Tomke 2025

Jaargang 29
Thema: Avontuur

Inhoudsopgave

1. Het Tomke-project	3
Financiering	3
2. Verslag van het jaar 2025	4
Activiteitenoverzicht	4
Informatievoorziening en materialen voor professionals	6
Materialen voor peuters en opvoeders	7
3. Financieel verslag 2025	8
Bijlage 1: Leden van de Tomke-werkgroep	9
Bijlage 2: Participerende organisaties	10

1. Het Tomke-project

Tomke speelt de hoofdrol in verschillende Friese verhaaltjes, liedjes en andere producten en activiteiten. Daarin beleeft hij samen met zijn hondje Romke, Kornelia de Kangeroe en zijn buurmeisje Yana Yu een heel scala aan avonturen die dichtbij de belevingswereld van peuters staan. De producten en activiteiten rondom Tomke hebben als doel te zorgen voor een rijke, meertalige omgeving om zo de taalontwikkeling en het leesplezier bij kinderen te stimuleren. Door peuters in contact te brengen met Friestalig (lees)materiaal, en door ouders en professionals te informeren over de meerwaarde van meertaligheid, probeert het project dit doel te bereiken.

De activiteiten van het Tomke-project worden bedacht en uitgevoerd door de Tomke-werkgroep, een samenwerking van een aantal Friese organisaties: Fers (namens de Friese bibliotheken), Afûk, Cedin, Omrop Fryslân en SFBO (kenniscentrum meertaligheid jonge kinderen).

De Tomke verhaaltjes zijn altijd door verschillende Friese schrijvers geschreven, maar de vaste tekenaar van Tomke en de andere figuurtjes was altijd Luuk Klazenga. In 2024 is Luuk helaas overleden. Na bijna 30 jaar is daarom een einde gekomen aan het Tomke-project en is in 2025 gewerkt aan een nieuw educatief concept. Het resultaat is een project met twee nieuwe karakters in de hoofdrol: Tys & Teske.

Financiering

In 2025 kreeg het Tomke-project subsidie van de provincie Fryslân en bijna alle gemeenten in Fryslân, te weten:

- Achtkarspelen
- Dantumadiel
- De Fryske Marren
- It Hearrenfean
- Ljouwert
- Noardeast-Fryslân
- Opsterlân
- Súdwest-Fryslân
- Smellingerlân
- Tytsjerksteradiel
- Waadhoeke

Bij de aanvragen voor subsidie bij gemeenten is de hoogte van het aangevraagde bedrag gebaseerd op het aantal inwoners van de betreffende gemeente. Bovendien werd ook door de Afûk, Fers en Omrop Fryslân een financiële bijdrage geleverd. In hoofdstuk 3 vindt u het financiële verslag en de verantwoording over 2025. Het Tomke-project is onderdeel van het Taalplan Frysk.

2. Verslag van het jaar 2025

Thema Avontuur

Het thema voor 2025 was 'Aventoor'. Dat betekent dat het thema avontuur als kapstok is gebruikt voor de verhalen in het Tomke-boekje en alle andere activiteiten.

Activiteitenoverzicht

Tomke-themaboekje: op aventoor!

In 2025 verscheen het 29e Tomke-boekje in het thema 'op aventoor!'. Het was het laatste themaboekje dat als naam 'Tomke' had. In het boekje was daarom een overzicht te zien van de avonturen van Tomke. Daarnaast stond het vol met prachtige verhaaltjes, liedjes en gedichtjes voor peuters en tips voor thuis. De schrijvers waren Berber Spliethoff, Lara Kool, Sjoukje de Boer, Mirjam van Houten, Pieteke de Boer, Irene Steens, Geartsje Douma, Reina & Greetje en Riemkje Pitstra. De illustraties waren van Willemke Brouwer, Sjoukje de Boer, Berber van den Brink, Karin Carolina Poiesz, Marije Koelewijn en Mirjam van Houten.

Tijdens de 'Lês-mar-voor-wiken' zijn de boekjes gratis uitgedeeld op peuter- en kinderopvanglocaties, op consultatiebureaus, bij gastouders, bibliotheken en op andere locaties en evenementen. Het boekje verscheen in een oplage van 30.950 en verscheen ook in het Stellingwerfs, Bildts en in het Franekers.

Lês-mar-foar-wiken

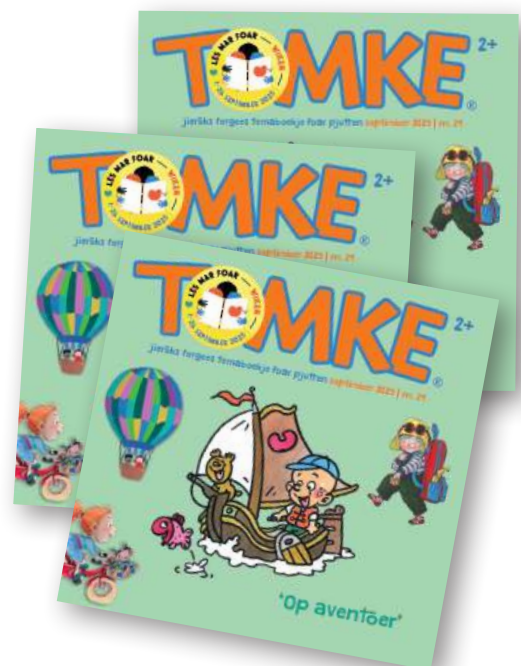
Van 1 t/m 26 september waren de 'Lês-mar-voor-wiken'! Alle peuter- en kinderopvanglocaties (424 locaties) kregen eind augustus uitdeelpakketten met de Tomkeboekjes 'Op aventoor' bezorgd en konden daaruit (laten) voorlezen. Na het voorlezen kregen de peuters het boekje mee naar huis. Ook kregen alle locaties posters toegestuurd om op de locatie op te hangen, en uitklapposters met voorleestips en meer informatie over de Lês-mar-voor-wiken. Er deden ook 75 gastouders mee.

Feest in de bieë met de Tomke Toer

Tijdens de 'Lês-mar-foar-wiken' was het ook feest in de bibliotheken. De hele maand september konden kinderen op avontuur met de muziek- en dansvoorstellingen in de bibliotheek. Er was een dansvoorstelling van 'Danswil' (7x gespeeld), Poppentheater Rozemarijn zorgde voor een spannende voorstelling vol avontuur over Jurre en een schatkist (5x gespeeld), Willy van der Meer en Siets Ypenga maakten een verhaal met de peuters aan de hand van een Kamishibai (vertelkastje) over een jongen en een meisje die op avontuur wilden (11x gespeeld) en Pyke Kroes speelde een voorstelling over het Friese kinderboek 'Lampke' voor de onderbouw van het basisonderwijs. Bovendien werd het Tomke-boekje 'Op aventoor' gratis uitgedeeld in de bibliotheken.

Foarlêspool

Dit jaar kon er ook weer een beroep worden gedaan op de 'foarlêspool'. De pool, die bestaat uit mensen die het leuk vinden om voor te lezen, is te vinden op lesmarfoar.frl. Peuter-, kinderopvanglocaties en scholen kunnen mensen uit de pool zelf benaderen en uitnodigen. Er staan zo'n 60 voorlezers op de lijst.

Foarlêstafette

Tegelijk met de start van de Les-mar-voor-weken op 1 september was ook de start van een speciale 'foarlêstafette'. Kinderboekenambassadeur Tialda Hoogeveen en wethouder Tjibbe Brinkman van de gemeente Achtkarspelen hebben op CBS De Hoekstien in Surhuisterveen voorgelezen uit de nieuwe voorleesboekjes. Na het voorlezen zijn de voorleesboekjes in de speciale voorleestas doorgegeven aan een volgende voorlezer, die daar de dag erna uit voorlas op een andere locatie. Zo reisde de voorleestas door heel Fryslân en is er met de foarlêstafette op 29 locaties voorgelezen.

Tomke op televisie

Op tsjil.omropfryslan.nl zijn allemaal leuke filmpjes te bekijken voor kinderen. In 2025 waren er nieuwe filmpjes van Hinke de Ko te bekijken. Op Tjitsfloch werden alle verhaaltjes uit het Tomke-boekje voorgelezen en waren videoclips te bekijken bij de twee liedjes uit het boekje. 'Op aventoer' is meer dan 6300x bekeken en 'Stoarm' is 4800x bekeken.

Nationale Voorleesdagen

Tijdens de Nationale Voorleesdagen in januari 2025 kregen alle peuter- en kinderopvanglocaties een lesbrieftje (oplage 550 stuks) rond het prentenboek van het jaar ('Rinus' van Ingrid & Dieter Schubert). In de lesbrieftjes staan tips rond het thema van het boek.

In de bibliotheken kregen kinderen een gratis Tomke-boekje mee naar huis (oplage 4.500 stuks). Het boekje was een heruitgave van het boekje 'Tomke nei de biblioteek' van Auck Peanstra en Luuk Klazenga.

Informatievoorziening en materialen voor professionals

Doch mear mei Tomke

De activiteitenmap 'Doch mear mei Tomke' geeft suggesties voor activiteiten aan professionals, zodat zij op een eenvoudige manier met de kinderen met het Fries aan de slag kunnen. Al pratend, lezend, zingend, dansend, spelend en knutselend wordt aan de hand van twaalf thema's de taalontwikkeling van kinderen gestimuleerd. Maar ook de emotionele, sociale en motorische ontwikkeling. Handig daarbij is dat de thema's en activiteiten aansluiten bij de Nederlandse methoden 'Uk en Puk' en 'Piramide'. Tot en met 2025 zijn 596 (14 in 2025) mappen aangevraagd door peuter-, kinderopvanglocaties en gastouders.

Tomke knieboek

Het knieboek 'Praatsjemakkers' bestaat uit 14 verhaaltjes die aansluiten bij de thema's van 'Doch mear mei Tomke' en Nederlandse VVE-programma's. Het knieboek wordt op de schoot of op tafel gezet, zodat de kinderen de illustratie bij het verhaal kunnen zien en de verteller zijn handen vrij heeft om het verhaal uit te spelen met handpoppen. Tot en met 2025 zijn in totaal 400 knieboeken aangevraagd door peuter-, kinderopvanglocaties en gastouders.

Tomketeek

De 'Tomketeek' is een digitale bibliotheek voor pedagogisch professionals en gastouders. Voor alle thema's van de 'Doch mear mei Tomke'-map (en meer) is een grote verscheidenheid aan Friese materialen te vinden om te gebruiken in de peuteropvang, zoals verhaaltjes, liedjes, knutselwerkjes, filmpjes, praatplaten, gedichtjes en boekentips. Tot en met 2025 zijn er in totaal 436 inlogcodes opgevraagd.

Tomke-nieuwsbrief

De Tomke-nieuwsbrief verscheen in 2025 drie keer (oplage 550 stuks), een hiervan was een nieuwsbrief in het kader van de Lês-mar-foar-wiken. In de nieuwsbrief staat informatie over Tomke en actualiteiten als het gaat om voorlezen in het Fries aan peuters. De nieuwsbrief werd verstuurd naar de peuter-, kinderopvanglocaties en andere professionals die werken met jonge kinderen. De digitale Tomke-nieuwsbrief is voor ouders, professionals en andere geïnteresseerden die zich hebben aangemeld (584 e-mailadressen). In 2025 ontvingen zij 18 keer een nieuwsbrief met Friese (Tomke)-tips en informatie over actuele onderwerpen.

Tomke-deskundigheidsbevordering

Eind 2025 vonden er maar liefst 6 'Themadagen Meertaligheid' plaats, voor studenten van de opleiding Pedagogisch Werk en Onderwijs Assistent van Firda. De themadag heeft als doel studenten bewust te maken van de voordelen van tweetaligheid en de kennis hierover in te kunnen inzetten als professional in de praktijk, bij de peuter- en kinderopvang, op de basisschool en in de BSO. De themadagen waren dit jaar bij de Firda-locaties in Leeuwarden (2x), Sneek, Drachten, Dokkum en Heerenveen. De Themadagen Meertaligheid worden georganiseerd en verzorgd door diverse organisaties die zich inzetten voor tweetaligheid in de peuter- en kinderopvang. Cedin en SFBO verzorgden de workshops op deze dag; de 'markt', waar studenten informatie en materiaal konden verzamelen voor het maken van hun casussen, werd verzorgd door de Afûk en Fers/de Friese bibliotheken.

Materialen voor peuters en opvoeders

Tomke-website

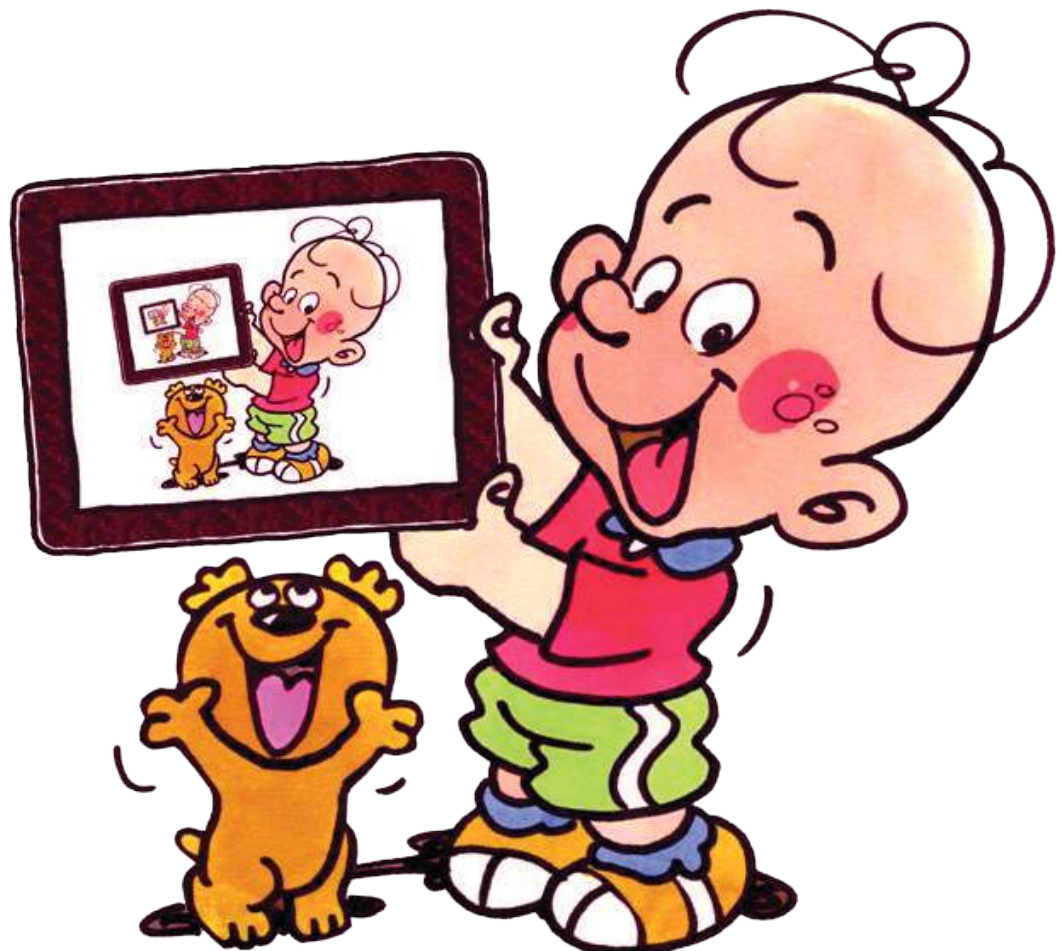
Op de website van Tomke is alle informatie over het Tomke-project te vinden, zowel voor professionals als voor ouders en andere geïnteresseerden. Kinderen kunnen op www.tomke.nl boekjes lezen, liedjes luisteren, spelletjes doen, filmpjes kijken en printables downloaden. In 2025 had de website 10.709 gebruikers.

Tomke-app

Via de Tomke-app kunnen kinderen van 2 t/m 6 jaar zelf boekjes lezen, liedjes luisteren, spelletjes doen en filmpjes kijken. De Tomke-app is in 2025 in totaal 2.155 keer gedownload (optelling Apple & Android).

Social Media

- Via de Tomke-Facebookpagina kregen 3.261 volgers in 2025 regelmatig nieuwe berichten van Tomke.
- Tomke heeft een Instagram-pagina met 375 volgers.
- De Pinterest-pagina van Tomke heeft 426 volgers.
- De afspeellijst 'Fryske Berneferskes' op Spotify, met o.a. alle cd's van Tomke, telt 530 volgers.

3. Financieel verslag 2025

Bedragen in €

	jaarrek. 2025	begroting 2025	jaarrek. 2024
LASTEN			
Materiaal			
Tomke-boekjes, Fries, Stellingwerfs en Schiermonnikoogs	34.686	incl.	23.354
Overige Tomke-materialen	3.282	incl.	3.282
Bibliotheekprogramma Tomke-útdielboekjes	1.295	incl.	1.295
Totaal Afúk	0	25.000	
Omrop Fryslân			
Televisie-uitzendingen	12.500	20.000	20.555
Deskundigheidsbevordering			
Scholing/workshops	0	incl.	3.679
Communicatie			
Promotie Tomke (verbreding informatiekkanalen)	0	incl.	950
Opstellen en verspreiden jaarverslag		incl.	
Organisatie			
Bureaunkosten/projectcoördinatie AFUK	0	incl.	4.196
Bureaunkosten/projectcoördinatie Fers	12.023	14.447	6.037
Overhead Omrop Fryslân	0	incl.	
Financiële begeleiding	2.016	incl.	
Onvoorzien/reserve	10.284	15.683	15.683
TOTAAL LASTEN	76.246	75.130	79.031

BATEN			
Subsidies			
Subsidie Provincie	33.700	33.700	32.100
Subsidie Gemeenten	38.430	38.430	39.074
	72.130	72.130	71.174
Materiaal			
Verkoop Tomke-materialen	1.524	3.000	2.052
Organisatie			
Eigen bijdrage deelnemers	2.592	0	5.805
TOTAAL BATEN	76.246	75.130	79.031

Bijlage 1: Leden van de Tomke-werkgroep

In 2025 bestond de werkgroep uit de volgende leden:

- Gertrud Palstra / Fers, coördinatie
- Janneke Straatsma / Fers
- Hieke Rienstra / Afûk, coördinatie
- Wytske Bouwma / Afûk
- Mirjam van der Hoek en (vanaf juni) Tilly Bonnema
- Elly Attema / Cedin
- Janjelle Ringnalda / Omrop Fryslân

Bijlage 2: Deelnemende organisaties

Platfoarm Lêsbefoarding Fryslân (PLF)

Het PLF is een overkoepelend orgaan in de provincie Fryslân, met als doelstelling het stimuleren van onderlinge samenwerking. De kerntaak van het PLF is het coördineren van projecten voor taal- en leesbevordering. Het PLF wil zich inzetten voor een meertalig leesklimaat in de hele provincie en fungeert daarbij als aanspreekpunt voor subsidieverleners, politiek en beleidsmakers. De landelijke Stichting Lezen – een belangrijk pleitbezorger voor de tweede rijkstaal – zit ook in dit overlegorgaan. Door het PLF worden subsidieaanvragen ingediend en wordt de voortgang van het Tomke-project bewaakt. Fers verzorgt het secretariaat van het PLF.

Afûk - www.afuk.frl

De Afûk wil de Friese taal en cultuur dicht bij de mensen brengen. Daarvoor zet de Afûk verschillende middelen in, zoals het aanbieden van cursussen Fries, het ontwikkelen en beschikbaar stellen van Friestalig materiaal en het (meewerken aan het) organiseren van activiteiten waarbij de voordelen van meertaligheid in het algemeen en de culturele waarde van de Friese taal in het bijzonder onder de aandacht worden gebracht. Binnen het Tomke-project zorgt de Afûk vooral voor het ontwikkelen en produceren van materialen en het onderhouden van contacten met doelgroepen en organisaties. Deze werkwijze zorgt voor efficiëntie en bevordert de samenhang met andere programma's.

Fers - www.fers.nl

Fers steunt als provinciale service-organisatie de Friese bibliotheken bij het uitvoeren van hun werk door het aanbieden van facilitaire diensten, het ontwikkelen en aanbieden van nieuwe producten en diensten en door landelijke projecten op provinciale en lokale schaal te vertalen. Fers voert een actief beleid om het lezen in het Fries te bevorderen. Binnen het Tomke-project heeft Fers vooral een coördinerende rol. Het financiële deel van het Tomke-project (jaarverslagen verzorgen, subsidieaanvragen) is bij Fers ondergebracht. De Tomke-activiteiten voor de bibliotheken worden door Fers opgezet en gecoördineerd. Het vervoer van de Tomke-boekjes naar de bibliotheken wordt ook door Fers geregeld.

De samenwerkende bibliotheken in Fryslân; FBN

De provincie telde in 2025 vijf bibliotheekclusters:

1. Noard Fryslân
2. Mar en Fean
3. dbieb / Midden-Fryslân
4. Súdeast Fryslân
5. Smellingerlân

Vanuit die clusters worden de bibliotheken (filialen) en de 'de Bibliotheek op school' scholen aangestuurd. Binnen het Tomke-project speelt het netwerk van bibliotheken een rol bij de distributie van de Tomke-materialen, acties rondom Tomke, het geven van informatie over meertalig opvoeden aan ouders en natuurlijk het beschikbaar stellen van (voor-)leesmateriaal.

Cedin Taalsintrum Frysk – www.cedin.nl

Taalsintrum Frysk is onderdeel van het Centrum voor Educatieve Diensten Cedin. Het houdt zich voornamelijk bezig met meertalig taalbeleid en streeft daarbij naar een gelijkwaardige positie van de Friese taal. Binnen het Tomke-project denkt Cedin onder andere mee over de educatieve aspecten van het Tomke-project en waren ze eindverantwoordelijk voor het aanbod op het gebied van deskundigheidsbevordering.

Sintrum Frysktalige Berne-Opfang (SFBO)

Het SFBO is het informatie-, kennis- en steunpunt op het gebied van meertaligheid en taalstimulering in de voorschoolse periode. De provincie Fryslân stelt de SFBO in de gelegenheid om peuterspeelzalen en kinderdagverblijven te ondersteunen bij het ontwikkelen van een Fries of tweetalig taalbeleid. Het SFBO heeft een permanente vertegenwoordiger in de Tomke-werkgroep. Hun inbreng zorgt ervoor dat de ontwikkelde materialen goed aansluiten bij de behoefte van pedagogisch professionals.

Omrop Fryslân – www.omropfryslan.nl

De regionale televisie verzorgt nieuws en informatie uit en over Fryslân, maakt achtergrondprogramma's, zorgt voor ontspanning en muziek. Voor kinderen is er elke ochtend een speciaal programma. In samenwerking met Cedin verzorgt Omrop Fryslân schooluitzendingen voor radio en televisie.

Binnen het Tomke-project verzorgt Omrop Fryslân het ontwikkelen en uitzenden van de Tomke-afleveringen op televisie.

De thuiszorgorganisaties

De thuiszorgorganisaties zijn betrokken bij de zorg voor consultatiebureaus, begeleiding, contacten en cursussen. Zij zijn er voor ouders en kinderen.

Binnen het Tomke-project spelen zij een rol in het bereiken van jonge ouders door de distributie van het Tomke-boekje.